

WŁOCŁAWSKIE

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. VIII
TORUŃ

Prenumerata
na miejscu 1 zł. 80
gr., na prowincji 1
z odnośnikiem do
domu 2 zł. 50 gr.

Ogłoszenia
za wiersz milime-
trowy na pierwszej
stronie 10 groszy
polskich, na dru-
giej i trzeciej — 8
gr., na czwartej —
5 gr. Ogłoszenia
drobne po 3 grosze
za wyraz. Tłustym
drukem — podwój-
nie. Najm. ogł. —
12-21. Dla zagranicy
ceny o 100 proc.
wyższe. Układ ogło-
szeń czterokolumnowy.
Ceny ogłoszeń, po-
dane w złotych pol-
skich, obliczane bę-
dą według kursu
złotego franka
ustalonego przez
Ministra Skarbu.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.

Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarium uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12. REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 3-EJ. DO 4-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61.783

Księgarnia Powszechna i Drukarnia Diecezjalna

WŁOCŁAWEK, UL. BRZESKA 4.

Poleca ostatnie nowości na miesiąc MAJ
dla Wielebnego Duchowieństwa
KS. A. WĄTOREK.

NAUKI MAJOWE Serja II

cena wraz z dodatkiem sort, mkp. 12.000.000.

Bez uczucia nieśmiertelności ducha świat jest za-
gadką. *Słowacki.*

Prokuratorja i Kościół.

Prokuratorja jest to urząd państwowy, w imieniu państwa występujący, gdy chodzi o obronę jego praw i majątku, a także zastępczo w imieniu sierot i wdów, słowem tych nieusamowolnionych, którzy opieki potrzebują, a opiekunów naturalnych nie mają. Urząd bardzo pożyteczny. W zaborze rosyjskim rząd, ograbwszy Kościół do cna, w specjalnych wyjątkach do ogólnej Ustawy postępcywilnej (art. 1282, 4, 8, 9, 98), postanowił mu dać opiekę w osobie prokuratorji. I to już od 1864 roku prawa Kościoła i majątek kościelny miały się uważać za szczęśliwych, że mają, tak wysokiego i tak wpływowego opiekuna ze strony państwa.

Takby się zdawało. Tymczasem opiekę tę musimy zaliczyć do ograniczeń, jakimi Kościół był skrzepowany. A że rząd polski wszystkie prawa i obowiązki rządu rosyjskiego przyjął na siebie, dlatego ograniczenie to i skrzepowanie trwa w dalszym ciągu, mimo, że według Konstytucji Kościół rządzi się swemi prawami.

Albowiem Kościół jest instytucją niezależną od państwa do tego stopnia, że interesy tych obydwóch społeczeństw, chociaż w zasadzie powinny mieć jeden cel na oku, bywają w życiu bardzo różne. I dlatego to Konstytucja państwowa zaznaczyła wyraźnie, że Kościół się rządzi swemi prawami, to znaczy, że przynajmniej prawa Kościoła mogą być odrębne od praw państwowych. Rzeczywiście źródła praw kościelnych i praw państwowych są różne; interesy tych ostatnich zależą nieraz od party politycznych i chwilowych prądów społecznych, gdy cele i instytucje kościelne mają na widoku zasady niezmiennicze. Państwo ma swoje majątki, Kościół również swoje. Kolizja między nimi łatwo zachodzić może. Więc zauważmy, w jak ciężkim położeniu znajduje się prokuratorja, gdy jej wypadnie bronić jednych i drugich interesów, niekiedy nawzajem się wyłączających. Przecież to się sprzeciwia naturze rzeczy. Zdawało się, że to tylko za rządów rosyjskich było możebne, tymczasem to trwa i dalej.

Kolizja wspomniana stale się spotyka. Państwo zajmuje własność kościelną, ziemię lub np. dom. Kościół występuje w obronie tego, jak jest przekonany, bezprawia. Państwo

zwraca się do prokuratorji, aby jego interesów broniła; Kościół czyniłyby winien to samo. Kogóż będzie broniła prokuratorja przed sądami?

Takich wypadków mamy dzisiaj bardzo wiele. Kościół obecnie nie może wprost występować w obronie praw swych własności, bo mu nie wolno tego czynić samemu, ale należy zwracać się o pośrednictwo do prokuratorji. Z tego jasno wypływa, jakie Kościół ponosi krzywdy.

Prawo rosyjskie, oddające Kościół w opiekę prokuratorji, mogło być wydane w państwie tak nienawidzącym Kościół, jak państwo rosyjskie. Prawo to naiwne, niezgodne z prawem naturalnym i niesprawiedliwe. Dziwna rzecz, że dotąd nie zostało zmienione. Kościół ma przecież swoich synów w rządzie i w sejmie. Tymczasem wśród tysięcy przyjaciół, nie ma właściwej pomocy. Najwyżsi urzędnicy, szumnie nazywający się katolikami, posłowie do sejmu i senatu, a w ich liczbie księża, pozwalają na tę niesprawiedliwość względem matki swej — Kościoła. Usunięcie tego rodzaju niewłaściwości i niesprawiedliwości, jak i innych, równie krępujących praw i ograniczeń niezgodnych z Konstytucją już od pięciu lat powinno być dokonane.

Hospes.

Sejm, Senat i Rząd.

Sejmowa Komisja budżetowa przyjęła w 3 czytaniu budżet min. spraw wojsk. Wśród wielu przyjętych rezolucji przyjęto także rezolucję posła Czetwertyńskiego dotyczącą struktury budżetu min. spraw wojsk. i domagającą się między innymi znacznego powiększenia ilości działów i paragrafów, nie umieszczania pewnych pozycji zwiększających jedynie wysokość budżetu tego ministerstwa, jak opłaty do kasy chorych, cła i t. d.

Sejmowa komisja skarbową przyjęła w 3 czytaniu projekt ustawy o opodatkowaniu piwa.

Odpowiedzi na interpelacje.

Min. spraw wewn. Huebner nadesłał w tych dniach odpowiedź na interpelację posła Regera i ow. w

przedmiocie zachowania się policji w związku z rzucaniem bomb na zgromadzenie posłów dnia 3 grudnia 1923 r. w Bielsku. Odpowiedź p. min. na interpelację stwierdza, że zaraz w nocy po wypadkach rozpoczęte zostało dochodzenie, w czasie którego ustalono, że bomby nie zawierały żadnych innych ładunków, prócz materji wybuchowej. Nie stwierdzono także, jak podają interpelanci, jakoby rewizja wykryła pod podłogą sali 3-cią bombę ogromnej siły wybuchowej. Również gołosłowną jest część interpelacji jakoby zamachy na zgromadzenia obywateli niemieckich w Bielsku okazały się systematyczne od szeregu tygodni. Natychmiast po omówionych wypadkach policja zapoczątkowała energiczne poszukiwania za sprawcami, a poszukiwania trwały do rana, lecz bez skutku. Policja w danym wypadku sumiennie wypełniła swe zadanie.

W odpowiedzi na interpelację posła Marka i tow. w sprawie rzekomego przesładowania politycznego w Krakowie p. min. spraw wewn. w porozumieniu z min. sprawiedliwości nadesłał pismo z wyjaśnieniem, że interpelacja zawiera wiele danych nieścisłych. Dochodzeniami policyjnymi w sprawie wypadków krakowskich w dniu 6 listopada 1923 r. kierował doświadczony i wytrawny nadkomisarz Ryczkowski, który prowadził śledztwo w ścisłym kontrakcie z prokuratorją i sędzią śledczym. Zarówno postawiony w interpelacji zarzut przytrzymywania w areszcie wielu niewinnych ludzi, jak i zarzut wymuszania zeznań biciem, opieranie się na denuncjacjach anonimowych, wypuszczania bandytów z braku pomieszczenia w więzieniach i t. d. są niezgodne z prawdą, wobec tego p. min. nie widzi potrzeby wydania jakichkolwiek zarządzeń.

W odpowiedzi na zgłoszoną w sejmie 19 marca b. r., interpelację posła Biela i tow. w sprawie niewydawania zezwoleń na wyjazd na roboty do Francji rocznikom z grupy A. do lat 28, min. spraw wojsk. przesłał obszernie wyjaśnienie, z którego wynika, że stosowane ograniczenie wypływa z przepisów Instrukcji Paszportowych dla Władz Poborowych, jakie były opracowane w r. 1923 na konferencji międzyministerjalnej, złożonej z delegatów min. spraw wojsk., wewn., pracy i opieki społecznej i innych interesowanych urzędów. Ograniczenie przy wyjeździe na roboty szeregowców z rezerwy kat. A. do lat 28 zostało wprowadzone ze względu na konieczność zabezpieczenia państwu dostatecznych rezerw i jest prawnie uzasadnione art. 12 tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, w myśl którego rezerwiści uważani są za bezterminowo urlopowanych żołnierzy wojska stałego, których rząd może w każdej chwili powołać pod broń. Zaś Instrukcje paszp. narazie zmieniane być nie mogą, zwłaszcza, że po zezwoleniu na wyjazd na roboty ubiega się znaczna ilość rezerwistów, co w razie wprowadzenia ulg w dotyczących przepisach paszportowych naraziłoby na szwank interesy armji i państwa.

Uchwały Rady Ministrów.

Rada Min. na posiedzeniu w dniu 9 maja powzięła nast. uchwały: 1) o zwolnieniu urzędu emigracyjnego od obowiązku zaopatrywania obozów dla

Dzisiejszy numer zawiera:

HOSPES: Prokuratorja i Kościół. — Sejm, Senat i Rząd. — W odcinku: X. CHARSZEWSKI: Pogadanki Ewangeliczne. — [Zaliczka inwestycyjna dla Elektrowni Miejskiej od abonentów. — Kronika miejscowa i z okolic. — Depesze. — Różne. — Ogłoszenia.

internowanych we wszelkie produkta i materiały. 2) Projekt zarządzenia Prez. Rzplitej o wywłaszczeniu gruntu na założenie obozu lotniczego i miejsce do odbywania popisów lotniczych w Lublinie na Bronowicach. 3) Poruczenie min. skarbu opracowania projektu ustawy regulującej jednolity dla całej Rzplitej system nadawania koncesyj w związku z wprowadzeniem przez rząd monopoli państwowych, oraz sprzedaży i wyszynku napoi alkoholowych. 4) Projekt rozp. Prez. Rzplitej o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych. 5) Upoważnienie kontroli państwowej do przeprowadzania przy współudziale przedstawicieli min. pracy i opieki społ. i jego organów podwładnych rewizji kasy chorych, wskazanych przez min. pracy i op. społ. 6) Rozporządzenie o zastosowaniu złotego do kosztów i opłat sądowych w g. śląskiej części sądu apelacyjnego w Katowicach.

TELEGRAMY.

Sprawy polsko-gdańskie.

GDĄŃSK 12.V. (Aj. Wschodnia.) Nationalistyczna »Danziger Allgemeine Ztg.« wyraża ubolewanie, iż rada Ligi narodów usunęła z ostatniego posiedzenia marcowego sprawę utworzenia przedstawicielstwa dyplomatycznego w Warszawie. Organ nationalistów dowodzi, iż taki przedstawiciel jest niezbędny, aby bronić interesów gdańszczyzny wobec rządu warszawskiego. Dziennik przewiduje jednak, iż podobne żądanie napotka się z oporem Polski i na przypadek niedojścia do porozumienia w tej sprawie proponuje aby interesów gdańskich w Warszawie bronił przedstawiciel jednego z państw neutralnych wyznaczony przez Ligę narodów.

GDĄŃSK 12.V. (PAT.) Socjalistyczne dzienniki gdańskie, omawiając wczorajsze oświadczenie senatu w sprawie zarzutów b. senatora Jewelowsky'ego, stwierdzają, iż oświadczenie rządu nie odparło właściwie żadnego zarzutu Jewelowsky'ego. Zdaniem wspomnianych dzienników, senat we wszystkich zasadniczych kwestiach chowa się poza parawan rzekomej tajemnicy interesów państwowych, oświadczając, jakoby senator Jewelowsky przez ujawnienie rozmaitych szczegółów naruszył tajemnicę urzędową, czem rzekomo miał zaszkodzić poważnie zewnętrznopolitycznym interesom Gdańska.

GDĄŃSK 12.V. (PAT.) W związku z wczorajszym oświadczeniem senatu, senator Jewelowsky ogłasza dziś

